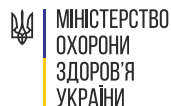

Все про щеплення від COVID-19

Посібник для медиків

Зміст

ХТО МОЖЕ ВАКЦИНУВАТИСЯ

Кого зараз вакцинують?	7
Первинний курс імунізації	7
Додаткова доза	7
Бустерні дози	8
Які є схеми комбінування вакцин?	9

ОРГАНІЗАЦІЯ ВАКЦИНАЦІЇ

Де можна вакцинуватися від COVID-19?	11
Кого вакцинують мобільні бригади?	11
Як іноземці можуть щепитися від COVID-19?	12

ПРОЦЕДУРА ВАКЦИНАЦІЇ

Чи потрібна для щеплення декларація із сімейним лікарем або терапевтом?	13
Які документи мені потрібно мати з собою?	13
Що робит, якщо пацієнт пропустив дату введення 2-ї дози?	13
Якщо людина отримала 1-шу або дві дози за кордоном, чи може вона отримати 2-гу чи бустерну дозу в Україні?	13
Чи може пацієнт отримати другу або бустерну дозу вакцини від COVID-19 за кордоном, якщо попередні щеплення зроблені в Україні?	14

ДОКУМЕНТИ, ЩО ПІДТВЕРДЖУЮТЬ ВАКЦИНАЦІЮ

Які документи підтверджують щеплення?	15
COVID-сертифікат Міжнародне свідоцтво про вакцинацію	15
Як пацієнту отримати COVID-сертифікат із QR-кодом?	16
Чи можна для дитини 5–17 років згенерувати COVID-сертифікат у Дії?	19
Чи має Міжнародне свідоцтво про вакцинацію бути надрукованим на спеціальному жовтому папері?	20
В графі «національний ідентифікаційний документ» Міжнародне свідоцтво про вакцинацію вказується номер закордонного чи внутрішнього українського паспорта?	20
Якщо українцю зроблено щеплення двома дозами вакцини проти COVID-19 за кордоном, видано вакцинальну картку, чи зможе ця людина отримати в Україні документ на основі цього?	20

ВАКЦИНИ ПРОТИ COVID-19

Чи безпечна вакцина проти COVID-19? Як її перевіряють?	21
Як перевіряється безпечність вакцин?	21
Хто є гарантом якості вакцин?	22
Чи вплине мРНК-молекула з вакцини на гени?	22
Чи може вакцина викликати безпліддя?	22
Чи можна вакцинуватися вагітним та жінкам, які годують грудьми?	23
Чи хворіють вакциновані?	23
Чи може вакцина спричинити захворювання?	23
Вакцинована людина захворіла на COVID-19. Як лікувати?	24
Чи потрібно вакцинувати людей, які вже перехворіли на COVID-19?	24
У людини інкубаційний період COVID-19 чи вже явна хвороба. Чи безпечною є вакцинація проти COVID-19 в такому разі?	24
Чи потрібне екстрене щеплення від COVID-19 після контакту з хворим?	25

РЕАКЦІЇ НА ВАКЦИНУ

Які є можливі реакції на вакцину проти COVID-19?	26
В яких випадках після проведення щеплення потрібно негайно звернутись до лікаря? Інформація для пацієнта	26
Куди можна повідомити про реакції на вакцину?	27
Чи правда, що знеболювальні препарати, вжиті після щеплення, можуть знизити ефективність вакцини?	27
Якщо у пацієнта не було жодних побічних ефектів після вакцинації, чи означає це, що вакцина не подіяла?	27
Пацієнт має негативні результати аналізів на антитіла до спайкового білка після вакцинації. Що це означає?	28

ПРОТИПОКАЗАННЯ ТА СУПУТНІ ХВОРОБИ

Які є протипоказання для вакцинації проти COVID-19?	29
Чи потрібно консультиватися із лікарем перед щепленням проти COVID-19?	30
Які є обмеження щодо вакцинації проти COVID-19 людей з алергією в анамнезі?	30
У пацієнта алергія на пилок чи пил. Йому можна вакцинуватися проти COVID-19?	30

Чи можна вакцинувати людей з онкологічними хворобами?	30
Як вакцинують проти COVID-19 людей з автоімунними/ системними захворюваннями?	31
Чи можна вакцинувати проти COVID-19 ВІЛ-позитивних людей?	31
Чи можна робити щеплення проти COVID-19 людям із бронхіальною астмою, серцево-судинними захворюваннями, діабетом?	32
Чи безпечна вакцина для людей із синдромом Гієна-Барре?.....	32
Чи входили люди з трансплантатами в дослідження ефективності вакцин? Чи безпечно їм вакцинуватися?	32
Як вакцинують проти COVID-19 людей з серйозними порушеннями згортання крові (коагулопатіями)?	33
Чи можна робити щеплення проти COVID-19 одночасно з іншими?	33

ЯК ПОВОДИТИСЯ ДО ТА ПІСЛЯ ВАКЦИНАЦІЇ

Чи треба перед вакцинацією робити обстеження чи аналізи, як-от загальний аналіз сечі чи крові, або міряти тиск?	34
Чи потрібно здавати тест на коронавірусну хворобу перед вакцинацією?	35
Чи можна вживати алкоголь до чи після вакцинації від COVID-19?	34
Чи можна їсти жирну їжу до чи після вакцинації від COVID-19?	34
Чи можна мочити місце введення вакцини, приймати душ?	35
Чи є якісь обмеження щодо фізичних навантажень після вакцинації від COVID-19?	35
Чи може вакцинація вплинути на результати мамографії?	35

ХТО МОЖЕ ВАКЦИНУВАТИСЯ

Кого зараз вакцинують?

В Україні триває вакцинація проти COVID-19. Щепитися можуть усі охочі українці, іноземці та особи без громадянства віком від 5 років, які легально перебувають в Україні.

Первинна імунізація

▶ ЛЮДИ ВІКОМ 18+

Усі люди старші 18 років можуть отримати **первинну імунізацію** двома дозами вакцини від COVID-19 (Comirnaty/Pfizer-BioNTech або CoronaVac/Sinovac Biotech) або однією дозою вакцини Janssen (Johnson & Johnson).

Інтервали між введенням дводозних вакцин:

- Comirnaty/Pfizer-BioNTech – 21–28 днів
- CoronaVac/Sinovac Biotech – 14–28 днів

▶ ВАКЦИНАЦІЯ ДІТЕЙ 5+

Дітей від 5 до 17 років можна щеплювати від COVID-19 двома дозами вакцини Comirnaty від Pfizer-BioNTech. Діти 12–17 років отримують ту саму вакцину, що й дорослі. Дітям 5–11 років вводять спеціальну вакцину Comirnaty, одна доза якої містить втричі менше активної речовини. Інтервал введення між першою та другою дозою становить мінімум 3 тижні.

Додаткова доза

- Люди з рядом хвороб, у яких міг не сформуватися належний імунітет після двох доз антиковідної вакцини, можуть отримати **додаткову дозу** вакцини вже **через 28–90 днів** після другої дози вакцин Pfizer, Moderna, CoronaVac, AstraZeneca або однієї дози вакцини Janssen.

→ Додаткову дозу вакцини можуть отримати:

- люди з різними видами раку крові (лейкоз, лімфоми, міеломи, гематологічні злоякісні пухлини тощо)
- люди з ВІЛ-інфекцією
- люди після трансплантації органів, трансплантації стовбурових клітин
- люди з аутоіммунними захворюваннями, які отримують імуносупресивну або імуномодулюючу терапію
- люди після хіміотерапії або променевої терапії
- люди, які отримували високі дози стероїдів за місяць до вакцинації

Повний перелік станів та показань для отримання додаткової дози bit.ly/dodatкова_doza.

Додаткову дозу можна зробити тією самою вакциною, якою робили перші дві, або будь-якою іншою вакциною проти COVID-19 за рекомендованими схемами міксування.

Бустерні дози

→ **1-ша бустерна доза**

З часом після вакцинації від COVID-19 поступово знижується рівень імунної відповіді. Крім того, на ефективність вакцин впливає і поява нових мутованих штамів коронавірусу.

Введення бустерної дози дозволяє поновити та подовжити захист від COVID-19.

В Україні бустерне щеплення можуть зробити **всі люди старші 18 років**, які отримали дві дози вакцини понад **5 місяців тому**, а також діти віком **12+ через 6 місяців після другої дози**.

Бустерну дозу можна зробити **тією ж вакциною**, якою робили первинний курс, **або іншою вакциною** згідно з рекомендованими схемами. Дітям віком 12-17 бустерне щеплення від COVID-19 роблять вакциною Comirnaty/Pfizer.

Бустерну дозу не слід плутати із додатковою. **Додаткова доза потрібна людям з ослабленим через важкі хвороби імунітетом.** Її роблять через 28–90 днів після первинної імунізації та вона не впливає на термін дії COVID-сертифіката.

Люди з ослабленим імунітетом, які отримали додаткову дозу, також зможуть отримати бустерну дозу. Рекомендований термін – через 3 місяці після додаткової дози.

→ 2-га бустерна доза

В Україні бустерне щеплення можуть зробити **усі люди старші 18 років**, які отримали 1-шу бустерну дозу вакцини **понад 4 місяці тому.**

Як перший, так і другий бустер можна робити вакцинами **Pfizer, CoronaVac або Janssen** після первинного курсу будь-якими вакцинами, у т.ч. за змішаною схемою.

Які є схеми комбінування вакцин?

Схеми комбінування вакцин, закріплені у позиції Національної технічної групи експертів з імунопрофілактики від 18.08.2022 року, яка ґрунтується на рекомендаціях Стратегічної консультативної групи експертів з імунізації ВООЗ від 16.01.2021.

Первинна імунізація ОДНІЄЮ вакциною	Перша або друга бустерна доза
2 дози Pfizer	Pfizer або Janssen або CoronaVac
2 дози AstraZeneca (Covishield, SKBio, Vaxzevria)	
2 дози Moderna	
2 дози CoronaVac	
1 доза Janssen	

Первинний курс РІЗНИМИ вакцинами	Перша або друга бустерна доза
AstraZeneca (Covishield, SKBio, Vaxzevria) + Pfizer	Pfizer або Janssen або CoronaVac
AstraZeneca (Covishield, SKBio, Vaxzevria) + Moderna	
Pfizer + Moderna	
CoronaVac + AstraZeneca (Covishield, SKBio, Vaxzevria)	
CoronaVac + Pfizer	
CoronaVac + Moderna	

ОРГАНІЗАЦІЯ ВАКЦИНАЦІЇ

Де можна вакцинуватися від COVID-19?

Щепитися можна:

- у найближчому пункті щеплення
- у центрі масової вакцинації

До окремих категорій пацієнтів та організованих колективів виїжджає мобільна бригада.

Перелік і контакти пунктів та центрів вакцинації від COVID-19 за посиланням vaccination.covid19.gov.ua/list або за номером телефону **0 800 60 20 19**

Кого вакцинують мобільні бригади?

- професійні групи (працівників сфери охорони здоров'я, освіти, соціальної сфери; працівників інтернатів, будинків для літніх людей; військовослужбовців; працівників структур державної безпеки (Міністерства внутрішніх справ, Національної поліції, Національної гвардії, Державної служби з надзвичайних ситуацій, Державної прикордонної служби, Служби безпеки України)
- організовані колективи зі 100+ охочими вакцинуватися
- маломобільних громадян, як мешканців інтернатів чи будинків для літніх людей, так і тих, хто проживає в окремому житлі
- членів громади, в яких немає пунктів щеплення
- членів громади, в яких низький рівень вакцинації серед людей віком 60+

Запис:

- для професійних груп – через роботодавця, який має викликати на місце роботи бригаду через регіонального координатора. Отримати його контакти можна на гарячій лінії МОЗ 0 800 60 20 19
- для маломобільних громадян – за допомогою сімейного лікаря або на гарячій лінії МОЗ **0 800 60 20 19**
- для громад – через обласні департаменти та управління охорони здоров'я. Контакти: moz.gov.ua/regionalni-upravlinnja

Як іноземці можуть щепитися від COVID-19?

Усі іноземці та особи без громадянства, які перебувають в Україні на законних підставах, можуть вакцинуватися від COVID-19:

- у пункті щеплення
- у центрі масової вакцинації

На підтвердження щеплення двома дозами антиковідної вакцини або однією дозою вакцини Janssen іноземці та особи без громадянства можуть отримати Міжнародне свідоцтво про вакцинацію від COVID-19. Після першого щеплення можна отримати довідку 063/о «Карта профілактичних щеплень».

- Перелік і контакти пунктів та центрів вакцинації від COVID-19 за посиланням vaccination.covid19.gov.ua/list або за номером телефону **0 800 60 20 19**

ПРОЦЕДУРА ВАКЦИНАЦІЇ

Чи потрібна для щеплення декларація із сімейним лікарем або терапевтом?

Ні, декларація із сімейним лікарем, щоб отримати щеплення, не обов'язкова.

Які документи мені потрібно мати з собою?

Якщо є декларація з сімейним лікарем, пацієнту достатньо мати з собою паспорт. Якщо декларації немає, потрібен ще реєстраційний номер облікової картки платника податків (колишній ІПН).

Що робити, якщо пацієнт пропустив дату введення 2-ї дози?

Заохочуйте людей робити щеплення за першої нагоди. Поясніть, що починати новий курс вакцинації не потрібно. Друга доза вакцини проти COVID-19, введена раніше або пізніше рекомендованого інтервалу, зараховується до повного курсу вакцинації. Пацієнт зможе отримати зелений COVID-сертифікат та уникнути важкої хвороби.

Якщо людина отримала 1-шу або дві дози за кордоном, чи може вона отримати 2-гу чи бустерну дозу в Україні?

У пацієнта має бути офіційний документ, який засвідчує проведену вакцинацію за кордоном (назва, дата, серія, місце проведення, завірений тим закладом чи лікарем, який проводив).

Із цим документом пацієнт звертається у найближчий пункт щеплення чи центр масової вакцинації, де доступна необхідна вакцина, у визначений термін після першої дози (Comirnaty/Pfizer – 21-28 днів, CoronaVac/Sinovac – 14-28

днів, інші вакцини за рекомендованими схемами міксування – 28 днів) та може вільно отримати будь-яку наступну дозу.

Чи може пацієнт отримати другу або бустерну дозу вакцини від COVID-19 за кордоном, якщо попередні щеплення зроблені в Україні?

Так. У більшості країн українці можуть безплатно вакцинуватися від коронавірусної хвороби. Для того, щоб підтвердити отримання попередніх доз вакцини, необхідно надати цифровий сертифікат в Дії або Міжнародне свідоцтво про вакцинацію. Усі сертифікати про вакцинацію зберігатимуться в Дії впродовж 1,5 року. Сертифікат можна використовувати як документ, що підтверджує вакцинальний статус від COVID-19. Правила щодо вакцинації іноземців у кожній конкретній країні можуть різнитися. Пацієнт може уточнити їх на веб-сайтах або за гарячими лініями органів охорони здоров'я цих держав.

ДОКУМЕНТИ, ЩО ПІДТВЕРДЖУЮТЬ ВАКЦИНАЦІЮ

Які документи підтверджують щеплення?

Українці, які вакцинувалися від коронавірусної хвороби, можуть отримати цифрові COVID-сертифікати в мобільному застосунку Дія.

Крім того, українці, іноземні громадяни та особи без громадянства, які перебувають в Україні на законних підставах, можуть отримати Міжнародне свідоцтво про вакцинацію. Це український документ, який використовується для закордонних подорожей та свідчить про те, що людина вакцинована проти COVID-19. Його можна отримати лише в паперовій формі в сімейного лікаря.

COVID-сертифікат | Міжнародне свідоцтво про вакцинацію

Усі щеплені від коронавірусної хвороби громадяни України на підтвердження цього можуть:

- отримати Міжнародне свідоцтво про вакцинацію і профілактику та/або
- згенерувати COVID-сертифікат із QR-кодом.

Міжнародне свідоцтво про вакцинацію і профілактику – це паперовий документ, який засвідчує повний курс вакцинації від COVID-19 і який можна отримати у лікаря, що проводив щеплення, або у сімейного лікаря, після проходження повного курсу вакцинації проти COVID-19. Документ підписується лікарем і засвідчується печаткою медичного закладу.

Цифровий COVID-сертифікат – це документ, який можна отримати у цифровому форматі у застосунку або на порталі Дія.

Як пацієнту отримати COVID-сертифікат із QR-кодом?

При отриманні хоча б однієї дози будь-якої доступної вакцини від COVID-19, для первинного курсу якої потрібно отримати дві дози, пацієнт може згенерувати «жовтий» COVID-сертифікат.

При отриманні двох доз вакцини – йому буде доступний «зелений» COVID-сертифікат як для внутрішнього користування на території України, так і для зовнішнього користування для виїзду за кордон.

Після отримання першої бустерної дози можна буде згенерувати новий COVID-сертифікат, в якому буде врахована ця доза вакцини.

Усі ці сертифікати зберігатимуться в Дії впродовж 1,5 року. Якщо термін сертифікату сплив і він зник із Дії можна повторно надіслати запит на створення документа – і він знову з'явиться у застосунку. Відтак сертифікат можна використовувати як документ, що підтверджує вакцинальний статус від COVID-19.

Як отримати COVID-сертифікат у мобільному застосунку Дія. Пояснення алгоритму для пацієнтів

Крок 1. Завантажте мобільний застосунок Дія та авторизуйтеся

У мобільному телефоні серед усіх програм знайдіть додаток “Google Play”. Якщо ви користувач iPhone – слід знайти програму App Store.

У пошуковому рядку зверху напишіть Дія, виберіть програму та натисніть «Завантажити».

Спосіб 1. Відкрийте на телефоні застосунок Дія та виконуйте подальші вказівки щодо авторизації. Для авторизації можна автоматично вибрати опцію підтвердити особу за допомогою додатку банку, картку якого ви маєте та в онлайн-системі якого ви зареєстровані.

Якщо ви досі не зареєстровані в онлайн-сервісах вашого банку – вам слід це зробити для автоматичного входу в Дію. Неможливо увійти за допомогою онлайн-сервісу банку, якщо у вас є лише банківська картка. Потрібно зареєструватися в онлайн-системі вашого банку. Наприклад, користувачі «ПриватБанку» – можуть підтвердити особу у Дії, якщо зареєстровані у системі «Приват24». Для користувачів Ощадбанку – слід бути зареєстрованим у сервісі «Ощад 24/7». Кожен банк має свою онлайн-систему, в якій потрібно зареєструватися.

Після підтвердження особи за допомогою банківського онлайн-сервісу ви можете увійти в застосунок Дія. Далі натисніть «Меню» та оберіть опцію «Дія.Підпис» і виконуйте подальші вказівки.

Спосіб 2. Увійти в мобільний застосунок також можна за допомогою NFC, якщо у вас є ID-картка чи біометричний паспорт. Для цього слід переконаватися, чи підтримує ваш мобільний телефон функцію зчитування NFC-чіпу (який вбудований у біометричні паспорти та ID-картки). Виберіть функцію при вході “NFC”, проскануйте першу сторінку закордонного паспорта чи ID-картки у відповідному полі і далі прикладіть паспорт чи ID-картку до мобільного телефону та виконуйте вказівки.

Крок 2. Отримайте COVID-сертифікат

У мобільному застосунку Дія доступна лише цифрова версія сертифіката. Його можна показати лише з використанням мобільного телефону.

1. Увійдіть в уже попередньо завантажений застосунок Дія.
2. Виберіть вкладку «Послуги» та «COVID-сертифікати».
3. Поставте галочку, щоб дати згоду Дії на доступ до ваших медичних даних.

Якщо все коректно – у застосунку з'явиться внутрішній (жовтий чи зелений) і зовнішній COVID-сертифікати. Внутрішні COVID-сертифікати доступні українською мовою, зовнішній – англійською.

Якщо для того, щоб згенерувати сертифікат, застосунок просить у вас застосувати «Дія.Підпис», то просто оновіть застосунок у програмі “Google Play” для андроїдів чи App

Store для iPhone. У новій версії додатку для створення сертифіката «Дія.Підпис» не потрібен.

Отримання COVID-сертифікату на порталі Дія. Пояснення алгоритму для пацієнтів

Крок 1. Увійдіть на портал Дія та зареєструйтеся

Натисніть за посиланням: diia.gov.ua або введіть у пошуковику Google.

Натисніть у верхньому правому кутку «Зареєструватися» або «Увійти до кабінету».

Оберіть спосіб реєстрації:

Спосіб 1. За допомогою електронного цифрового підпису, якщо він у вас є.

Спосіб 2. Якщо ви не маєте електронного цифрового підпису, за допомогою входу в онлайн-систему вашого банку. У полі реєстрації виберіть функцію «Авторизуватися з ID.gov.ua», далі виберіть «Bank ID НБУ» та увійдіть у систему вашого банку. Для цього потрібно не лише мати картку цього банку, але бути користувачем онлайн-сервісу цього банку.

Крок 2. Отримати COVID-сертифікат

На порталі Дія ви можете отримати COVID-сертифікат, який можна роздрукувати.

Щоб отримати COVID-сертифікат на порталі Дія:

1. Увійдіть в особистий кабінет за допомогою електронного цифрового підпису та пароллю до нього або авторизуйтеся за допомогою онлайн-сервісу вашого банку.
2. У розділі «Послуги» оберіть «COVID-сертифікат».
3. Перевірте ваші персональні дані, ознайомтеся зі згодою про їх передачу та підпишіть її.
4. Після цього очікуйте сповіщення на вашій електронній пошті про згенерований сертифікат.
5. Щоб завантажити сертифікат: увійдіть у систему ще раз та у вкладці «Замовлені послуги» або в розділі «Отримані документи» потрібно натиснути на відповідне посилання для завантаження.

Чи можна для дитини 5–17 років згенерувати COVID-сертифікат у Дії?

Так, для дітей, які мають дві дози антиковідної вакцини, можна згенерувати дитячий COVID-сертифікат у застосунку Дія. Дітям 5–13 років сертифікат може згенерувати один із батьків або опікунів. Діти з 14 років з ID-карткою можуть згенерувати його самостійно.

Важливо, що для генерації сертифіката в Дії дитині потрібно мати реєстраційний номер облікової картки платника податків (РНОКПП), який має бути вказаний в записі про неї в електронній системі охорони здоров'я.

Якщо сертифікат генерує один з батьків/опікунів дитини, то саме він/вона мають бути вказані в електронній системі охорони здоров'я як законний представник дитини.

Якщо дитина не має РНОКПП. Вона може отримати паперове міжнародне свідоцтво про вакцинацію у свого сімейного лікаря або педіатра.

Як отримати Міжнародне свідоцтво про вакцинацію? Пояснення алгоритму для пацієнтів

Міжнародне свідоцтво про вакцинацію можна отримати тільки в паперовій формі одразу після щеплення однією дозою вакцини Janssen/Johnson&Johnson або другою дозою будь-якої іншої антиковідної вакцини, дозволеної до використання в Україні або у вашого сімейного лікаря.

Міжнародне свідоцтво про вакцинацію:

- Заповнюється на основі даних про щеплення, внесених до електронної системи охорони здоров'я.
- Заповнюється англійською та українською мовами на звичайному папері.
- Містить персональні дані пацієнта (прізвище та ім'я латинкою записуватиметься так само, як у закордонному паспорті громадянина, або за правилами транслітерації), а також інформацію про вакцинацію (назва вакцини, дата вакцинації тощо).

- Має бути підписане лікарем та засвідчене офіційним штампом закладу охорони здоров'я.
- Термін дії свідоцтва – 270 днів.

Чи має Міжнародне свідоцтво про вакцинацію бути надрукованим на спеціальному жовтому папері?

Міжнародне свідоцтво про вакцинацію можна роздрукувати на звичайному папері формату А4. Свідоцтво має бути заповнене англійською та українською мовами, в друкованому форматі або вручну. На ньому має стояти офіційний штамп закладу охорони здоров'я та підпис лікаря.

В графі «національний ідентифікаційний документ» Міжнародне свідоцтво про вакцинацію вказується номер закордонного чи внутрішнього українського паспорта?

Будь-який.

Якщо українцю зроблено щеплення двома дозами вакцини проти COVID-19 за кордоном, видано вакцинальну картку, чи зможе ця людина отримати в Україні документ на основі цього?

За наявності офіційного документа, який засвідчує дані про проведену вакцинацію за кордоном (назва, дата, серія, місце проведення, завірений тим закладом чи лікарем, який проводив), та нотаріально засвідченого перекладу українською, сімейний лікар або лікар вакцинальної бригади може внести ці дані в електронну систему охорони здоров'я (ЕСОЗ).

На підставі запису в ЕСОЗ пацієнт може отримати паперове Міжнародне свідоцтво про вакцинацію.

ВАКЦИНИ ПРОТИ COVID-19

Які вакцини використовуються наразі в Україні?

Jcovden/Janssen – це векторна вакцина, розроблена фірмою Janssen, якою володіє компанія Johnson & Johnson. Вакцина призначена для людей віком від 18 років. Для першої вакцинації в Україні вводять одну дозу.

CoronaVac/Sinovac Biotech – це інактивована вакцина, розроблена китайською фармацевтичною фірмою, схвалена ВООЗ. Потрібні дві дози вакцини з інтервалом у 14–28 днів.

Comirnaty/Pfizer-BioNTech – це мРНК-вакцина, розроблена німецькою біотехнологічною компанією та американським фармконцерном. Необхідні дві дози вакцини з інтервалом у 21–28 днів.

Наразі Україна очікує вакцину Comirnaty/Pfizer-BioNTech, яка призначена для щеплення дітей віком від 5 до 11 років. Особливістю вакцини Comirnaty/Pfizer-BioNTech для дітей від 5 років є те, що вона містить втричі меншу кількість активної речовини, ніж вакцина для дітей віком від 12 років та дорослих.

Як перевіряється безпеність вакцин?

Дізнатися, що вакцина є і безпечною, і дієвою, можна лише завдяки клінічним дослідженням. Їх проводять принаймні в три етапи, і на кожному етапі значна частина вакцин-кандидатів (так називають вакцини на стадії розробки) відбраковується.

Зокрема, з етапу дослідження вакцин-кандидатів на лабораторних тваринах до етапу дослідження безпеності вакцини для людей проходять в середньому лише сім вакцин-кандидатів зі ста.

І лише одна з п'яти вакцин, які дійшли до етапу клінічних досліджень на людях, може отримати схвалення до використання.

Усі вакцини проти COVID-19, які використовуються в Україні, успішно пройшли ці три етапи клінічних досліджень.

Після початку використання, контроль за безпечністю вакцин продовжується. Вакцинація від коронавірусної хвороби почалася в грудні 2020 року, і станом на середину листопада 2022 року вже близько 5,5 мільярдів людей – 68% населення планети – отримали принаймні одну дозу антиковідної вакцини. Використання вакцин мільярдами людей протягом майже двох років підтвердило їхню безпечність та ефективність.

Хто є гарантом якості вакцин?

Вакцини, схвалені для використання ВООЗ, пройшли тести та клінічні випробування, мають підтверджену безпечність та ефективність.

Крім того, кожна країна має власні регуляторні органи, які контролюють безпечність та ефективність вакцин.

Чи вплине мРНК-молекула з вакцини на гени?

Ні в якому разі! мРНК, що використовується у вакцинах, ніколи не потрапляє в ядро клітин і не впливає на ДНК. Молекула мРНК існує досить довго, щоб клітини встигли скопіювати інструкції та почати створювати спайковий білок, який використовується для тренування вашої імунної системи проти коронавірусу.

Після того, як молекула виконає свою задачу, клітина позбавляється від неї за допомогою спеціальних ферментів.

Чи може вакцина викликати безпліддя?

Ні, не може. Під час клінічних випробувань вакцин проти COVID-19 завагітніла така ж кількість жінок, які були щеплені, як і тих, які отримували плацебо. Вчені уважно слідували за перебігом їхньої вагітності та не побачили ніяких відхилень чи ускладнень.

Медичні експерти Американської колегії акушерів і гінекологів рекомендують вакцинацію всім жінкам, які планують завагітніти. Такі самі рекомендації надають американські та британські регуляторні органи, а також інституції з охорони здоров'я інших країн.

Крім того, дослідження, в якому використовували дані понад 35 000 вагітних в США, яких щепили проти COVID-19 мРНК-вакцинами, засвідчили, що немає жодних підстав вважати, що вакцини можуть нашкодити вагітній або ембріону.

Чи можна вакцинуватися вагітним та жінкам, які годують грудьми?

Вагітність – це показання до вакцинації від COVID-19, адже невакциновані вагітні можуть тяжко захворіти на COVID-19 і постраждати внаслідок захворювання. Перевага надається мРНК-вакцинам, але можна використовувати будь-яку вакцину, яка є в наявності.

Жодна з вакцин від коронавірусу не містить часток «живого» вірусу, тому вони не становлять загрози для матері та немовляти.

Жінки, що вигодовують дітей грудним молоком, можуть бути вакциновані без застережень.

Чи хворіють вакциновані?

Вакцина не гарантує, що людина не захворіє, але вона захищає від важкого перебігу хвороби, госпіталізації та смерті.

Чи може вакцина спричинити захворювання?

Вакцина проти COVID-19 не може спричинити захворювання. Але для того щоб не заразитися до, під час чи після вакцинації, пацієнтам важливо дотримуватися таких правил: намагатися тримати дистанцію з іншими людьми, використовувати захисну маску, не торкатися брудними руками обличчя та ретельно мити руки з милом або, якщо

такої можливості немає, використовувати спиртовий антисептик.

Загальна слабкість або підвищення температури після щеплення – це звичайна реакція на вакцину проти COVID-19. Ці симптоми зникають через кілька днів після вакцинації.

Вакцинована людина захворіла на COVID-19. Як лікувати?

Так само як і невакцинованих.

Проведена вакцинація проти COVID-19 не впливає на лікарську тактику.

Чи потрібно вакцинувати людей, які вже перехворіли на COVID-19?

Так. Надійних даних про те, скільки триває імунітет після перенесеного COVID-19, поки що немає. Трапляються випадки повторного інфікування. Водночас випадків, коли вакцинація зашкодила людям, котрі перехворіли на COVID-19, не зафіксовано.

Одне із досліджень Центрів з контролю та профілактики захворювань в США (CDC) показує, що невакциновані люди, які перенесли COVID-19, мають вдвічі вищий ризик захворіти на COVID-19 знову, ніж вакциновані.

Вакцинувати можна через 28 днів від першого дня появи симптомів хвороби.

У людини інкубаційний період COVID-19 чи вже явна хвороба. Чи безпечною є вакцинація проти COVID-19 в такому разі?

Так, вакцинація у такому випадку безпечна.

Щеплення під час хвороби чи інкубаційного періоду не збільшує ризик побічних ефектів від вакцини та не впливає на тяжкість перебігу.

Чи потрібне екстрене щеплення від COVID-19 після контакту з хворим?

Ні, екстрена вакцинація проти COVID-19 для постконтактної профілактики не рекомендується. Оскільки середній інкубаційний період хвороби становить 4-5 діб, малоймовірно, що доза вакцини проти COVID-19 забезпечить імунну відповідь протягом інкубаційного періоду.

РЕАКЦІЇ НА ВАКЦИНУ

Які є можливі реакції на вакцину проти COVID-19?

- почервоніння, біль, набряк у місці ін'єкції
- лихоманка чи озноб
- головний біль, біль у м'язах чи суглобах, біль у животі
- збільшені лімфатичні вузли
- нудота
- втомлюваність
- безсоння
- запаморочення

Ці реакції є нормальними та минають за кілька днів після вакцинації.

В яких випадках після проведення щеплення потрібно негайно звернутись до лікаря? Інформація для пацієнта

За наявності наступних симптомів:

- судоми
- втрата свідомості
- блювання
- висип на тілі
- сильний біль
- температура понад 38C
- сплутаність мови

Важливо не пропустити розвиток іншого захворювання, яке співпало в часі з вакцинацією і потребує своєчасного надання допомоги.

Куди можна повідомити про реакції на вакцину?

Медичні працівники, до яких звернулись пацієнти зі скаргами на свій стан здоров'я протягом 30 днів після щеплення, мають протягом 48 годин повідомити про це Державний експертний центр через автоматизовану інформаційну систему з фармаконагляду (АІСФ) aisf.dec.gov.ua

Інформацію про погіршення самопочуття після вакцинації може надсилати й сам пацієнт за тим самим посиланням.

Чи правда, що знеболювальні препарати, вжиті після щеплення, можуть знизити ефективність вакцини?

Ні. Жарознижувальні та знеболювальні не впливають на дієвість вакцини. Більшість експертів сходяться на думці, що для полегшення дискомфорту після вакцинації можна безпечно приймати знеболювальний засіб або засіб для зниження температури, як-от ацетамінофен або ібупрофен. Профілактично перед вакцинацією такі ліки вживати не потрібно.

Якщо у пацієнта не було жодних побічних ефектів після вакцинації, чи означає це, що вакцина не подіяла?

Реакції на вакцини, як і на ліки, індивідуальні. Багато людей після щеплення відчувають лише легкий дискомфорт або не відчувають нічого неприємного.

Пацієнт має негативні результати аналізів на антитіла до спайкового білка після вакцинації. Що це означає?

Тести, якими вимірюють рівень антитіл, не стандартизовані. Різні лабораторії застосовують різні методи дослідження, різні одиниці вимірювання, тест-системи різної точності та чутливості, різне обладнання. Тому такі тести часто дають різні й вкрай неточні результати.

Крім того, антитіла є не єдиною ланкою захисту від COVID-19. Крім антитіл існує ще клітинний імунітет, аналізи на який в Україні не роблять.

Доведено, що ті вакцини проти COVID-19, які використовують в Україні, дають захист від коронавірусної хвороби. Вакциновані люди дуже рідко хворіють на коронавірусну хворобу. А якщо таке трапляється, то переносять її набагато легше і з меншою кількістю ускладнень.

ПРОТИПОКАЗАННЯ ТА СУПУТНІ ХВОРОБИ

Які є протипоказання для вакцинації проти COVID-19?

Єдиним постійним протипоказанням до щеплення від COVID-19 конкретною вакциною є важка алергічна реакція (анафілактичний шок) на компоненти вакцини чи на першу дозу вакцини.

Також не слід щепитися пацієнтам за температури тіла вище 38°C. Незначні інфекції, наприклад застуда, або невисока температура зазвичай не є протипоказанням до вакцинації. Але в період пандемії не варто йти на щеплення, якщо людина відчуває ознаки застуди, щоб не заразити медиків та людей в черзі на вакцинацію, по дорозі, у транспорті.

Більше про тимчасові протипоказання до вакцинації від COVID-19 читайте на сайті МОЗ bit.ly/C19_protypokazy.

Чи потрібно пацієнтам консультиватись із лікарем перед щепленням проти COVID-19?

Людам, які приймають препарати, що впливають на імунну систему, мають серйозні хронічні захворювання або ж схильні до важких алергічних реакцій, потрібно проконсультиватись про вакцинацію зі своїм лікарем та повідомити про них медичного працівника, який проводить щеплення. Також перед вакцинацією проводиться медичний огляд пацієнтів.

Які є обмеження щодо вакцинації проти COVID-19 людей з алергією в анамнезі?

Лікар має уточнити, що викликає алергію у пацієнта та чи була у пацієнта тяжка алергічна реакція на попередню дозу вакцини. Також лікар повинен перевірити, чи входить алерген, на який була тяжка алергічна реакція, до складу вакцини, яку планують вводити.

У пацієнта алергія на пилок чи пил. Йому можна вакцинуватися проти COVID-19?

Так, можна. Побутова чи сезонна алергія не є протипоказанням для вакцинації взагалі, зокрема проти COVID-19.

Люди з полінозом чи алергійним ринітом можуть вакцинуватися навіть в період загострення хвороби.

Чи можна вакцинувати людей з онкологічними хворобами?

Люди з онкологією в групі ризику і можуть дуже важко перенести COVID-19, тому їм обов'язково треба щепитися проти коронавірусної інфекції.

Національна група експертів з імунопрофілактики (НТГЕІ) дійшла висновку, що для щеплення онкохворих можна використати будь-яку з наявних в Україні вакцин проти COVID-19.

Втім, якщо людина проходить курс імуносупресивної терапії, вакцинація може не мати належного ефекту. Тому варто рекомендувати консультацію з онкологом про кращий час для проведення щеплення. Рекомендації НТГЕІ, як щепити людей з онкологією – bit.ly/NTHEI_onco.

Як вакцинують проти COVID-19 людей з автоімунними/ системними захворюваннями?

Застереження у випадку вакцинації людей з імуносупресією пов'язані не з безпекою (можливими реакціями на вакцину), а з ефективністю вакцинації для них. У таких людей імунна відповідь на вакцину може бути не оптимальною.

Незважаючи на це, людям з імуносупресією рекомендується вакцинуватися від COVID-19 і скористатися шансом на захист – оскільки захворювання на COVID-19 може бути для них смертельним.

Рекомендації, як щепити людей з аутоімунними хворобами, дивіться у підпункті 5.6 пункту 5 Наказу МОЗ України від 11.10.2019 № 2070 (bit.ly/MOZ_2070).

Крім того, людям, які отримують препарати, що пригнічують імунітет, рекомендовано отримати додаткову дозу вакцини проти COVID-19 через 28–90 днів після другої, через те що після двох доз вакцин в них може не виробитися необхідний захист проти хвороби. Для цього треба взяти направлення у сімейного чи профільного лікаря.

Чи можна вакцинувати проти COVID-19 ВІЛ-позитивних людей?

Так, можна і треба.

Люди з ВІЛ-інфекцією мають на 70% вищі шанси померти внаслідок COVID-19. Вакцини проти COVID-19, дозволені до використання сьогодні, не є живими вакцинами, отже їх можна безпечно вводити цим людям.

Щобільше, людям із ВІЛ рекомендовано отримати додаткову дозу вакцини проти COVID-19 через 28–90 днів після другої, через те що після двох доз вакцин в них може не виробитися необхідний захист проти хвороби. Для цього треба взяти направлення у сімейного чи профільного лікаря.

Чи можна робити щеплення проти COVID-19 людям із бронхіальною астмою, серцево-судинними захворюваннями, діабетом?

Вакцини від ковіду якраз і покликані захистити людей з хронічними захворюваннями, які ризикують важко захворіти на COVID-19 чи померти від ускладнень. Тому їм необхідна ця вакцинація.

Чи безпечна вакцина для людей із синдромом Гієна-Барре?

Синдром Гієна-Барре – це рідкісне і серйозне захворювання, яке виникає, коли імунна система організму атакує нерви, викликаючи м'язову слабкість, а іноді й параліч. Ніхто точно не знає, чому вона розвивається. Синдром Гієна-Барре також був визначений як можливе ускладнення COVID-19.

Інструкція до вакцини CoronaVac зазначає, що препаратом протипоказано щепити осіб з синдромом Гієна-Барре.

Водночас хворі на синдром Гієна-Барре можуть отримувати вакцини від інших виробників.

Чи входили люди з трансплантатами в дослідження ефективності вакцин? Чи безпечно їм вакцинуватися?

Пацієнти після трансплантації органів, які приймають препарати для пригнічення імунної системи, мають високий ризик ускладнень та на 30% підвищений ризик смерті, якщо захворіють COVID-19. Вакцини від коронавірусу безпечні для них, оскільки не містять живого вірусу.

Таким пацієнтам рекомендовано отримати додаткову дозу вакцини проти COVID-19 через 28–90 днів після другої, через те що після двох доз вакцин в них може не виробитися необхідна імунна відповідь проти хвороби. Для цього їм треба взяти направлення у сімейного чи профільного лікаря.

Як вакцинують проти COVID-19 людей з серйозними порушеннями згортання крові (коагулопатіями)?

Для вакцинації використовують тонку голку (розмір 23G або меншого розміру), після введення вакцини сильно натискають на місце введення (без тертя) протягом щонайменше 2 хв.

Пацієнту або членам сім'ї, батькам обов'язково повідомляють про ризик розвитку гематоми від ін'єкції.

Чи можна робити щеплення проти COVID-19 одночасно з іншими?

Національна технічна група експертів з імунізації рекомендує:

Слід дотримуватися 14-денного інтервалу між вакцинацію проти COVID-19 та щепленнями проти інших інфекційних хвороб, крім щеплень від грипу, які можна робити одночасно під час одного візиту у різні кінцівки або з будь-яким часовим проміжком.

Проте, якщо є така необхідність, щеплення можна робити одночасно. В Україні дозволено одночасно вводити вакцини проти COVID-19 та вакцини проти інших інфекційних хвороб дітям від 12 років та дорослим. Це рішення затверджено наказом МОЗ № 1067 від 20 червня 2022 р. Практика одночасного введення вакцин від кількох хвороб є безпечною та ефективною. Це дозволяє зменшити кількість візитів до медичних закладів, а отже, знизити ризик заразитися респіраторними та іншими інфекційними хворобами та зменшити стрес для дітей.

Нагадуємо, що перед щепленнями не потрібні обстеження (аналіз крові, сечі, «імунограма»).

Вакцинацію за екстреними показаннями, наприклад від сказу після укусу тварини чи правця після отримання травми, необхідно зробити якнайшвидше, незалежно від того, коли було щеплення від COVID-19.

ЯК ПОВОДИТИСЯ ДО ТА ПІСЛЯ ВАКЦИНАЦІЇ

Чи треба перед вакцинацією робити обстеження чи аналізи, як-от загальний аналіз сечі чи крові, або міряти тиск?

Ні, не треба. У жодній країні світу люди не здають аналізів перед проведенням вакцинації – ані рутинної, ні від COVID-19! Те саме стосується і вимірювання артеріального тиску: перед проведенням щеплення в цьому немає жодної потреби.

Чи потрібно мені здавати тест на коронавірусну хворобу перед вакцинацією?

Ні, перед вакцинацією не потрібно здавати ПЛР-тест на коронавірус SARS-CoV-2, чи аналіз на антитіла до нього.

Чи можна вживати алкоголь до чи після вакцинації від COVID-19?

Зловживання алкогольними напоями шкодить здоров'ю людини, незалежно від того, чи збирається вона вакцинуватися.

Чи можна їсти жирну їжу до чи після вакцинації від COVID-19?

Режим чи склад харчування пацієнта ніяк не впливає на вакцинацію. Втім, слід пам'ятати, що у деяких людей «важка» їжа може бути причиною болю у животі, нудоти чи блювання, що призведе до погіршення вашого самопочуття.

Чи можна мочити місце введення вакцини, приймати душ?

Приймати душ, приймати ванну після вакцинації та мочити місце щеплення можна. Головне не терти місце уколу під час та після приймання душу або ванни для уникнення зайвого подразнення.

Чи є якісь обмеження щодо фізичних навантажень після вакцинації від COVID-19?

Якщо людина не має сильної реакції на щеплення від COVID-19 та відчувається добре, то ніяких обмежень для тренувань чи інших видів фізичної активності немає.

Чи може вакцинація вплинути на результати мамографії?

Так.

Збільшення лімфатичних вузлів є нечастою побічною реакцією на вакцину Comirnaty/Pfizer-BioNTech. Потрібно зважати на це, якщо ви збираєтеся робити мамографію.

